

Розробка наукового (дослідницького) проєкту.

Учні 9-Б класу

Вчитель психології Ольга Дмитришин.

Паспорт наукового проєкту

Назва: «Моя майбутня професія: від мрії до реального вибору»

Об'єкт дослідження: Процес професійного самовизначення сучасного підлітка.

Предмет дослідження: Чинники, що впливають на вибір професії (інтереси, здібності, потреби ринку).

Гіпотеза: Правильний вибір професії можливий лише за умови поєднання трьох компонентів: «Хочу», «Можу» та «Треба».

Структура проєкту (Етапи реалізації)

Етап 1. Теоретичний: Формула вибору професії

Учні мають дослідити класичну психологічну модель вибору професії.

- «ХОЧУ» — мої інтереси, нахили, бажання.
- «МОЖУ» — мої здібності, стан здоров'я, знання.
- «ТРЕБА» — запит ринку праці, актуальність професії в майбутньому.

Етап 2. Дослідницький: Діагностика (Практична частина)

Кожен учень проводить самодіагностику за допомогою психологічних методик:

1. ДДО (Диференційно-діагностичний опитувальник) Е. Клімова: Визначення типу професії (Людина-Людина, Людина-Техніка, Людина-Знакова система, Людина-Художній образ, Людина-Природа).
2. Тест Голланда: Визначення професійного типу особистості (реалістичний, інтелектуальний, соціальний тощо).

Етап 3. Аналітичний: Ринок праці 2030

Учні досліджують атлас професій майбутнього.

- Завдання: Знайти 3 професії, які з'являться через 5-10 років у їхній обраній сфері (наприклад, ІТ-генетик, сіті-фермер, еко-аналітик).
- Анкетування класу: «Хто впливає на ваш вибір?» (Батьки, друзі, соціальні мережі, власне рішення).

Етап 4. Творчий: «Мій кар'єрний навігатор»

Створення фінального продукту. Це може бути:

- Майнд-карта (Mind Map) індивідуального шляху навчання (коледж/ВНЗ -> курси -> перша робота).
- Відео-інтерв'ю з представником обраної професії.
- Презентація «Чому моя професія не зникне через Штучний Інтелект?».

Очікувані результати проєкту

- Для учня: Сформована «дорожня карта» вступу та розуміння своїх сильних сторін.
- Для класу: Створення загальної «Карти професій 9-Б класу».
- Для науки: Аналіз того, якими критеріями керуються сучасні підлітки при виборі майбутнього (статистичний звіт).

План анкети «Мій професійний горизонт»

Блок I. Паспортна частина

1. Стать: (Чоловіча / Жіноча).
2. Чи визначилися ви з напрямом навчання після 9 класу? (Так / Ні / Вагаюся).

Блок II. Мотивація та критерії (Чого я хочу?)

3. Що для вас є найважливішим у майбутній професії? (Оберіть до 3-х варіантів):
 - Висока заробітна плата.
 - Можливість творчої самореалізації.
 - Престиж у суспільстві.
 - Можливість допомагати людям.
 - Гнучкий графік / робота з будь-якої точки світу.
 - Стабільність та гарантоване працевлаштування.

Блок III. Чинники впливу (Хто обирає?)

4. Хто найбільше впливає на ваш вибір професії?

- о Батьки та родичі.
- о Друзі / Однокласники.
- о Блогери / Соціальні мережі / Кумири.
- о Шкільні вчителі / Психолог.
- о Я обираю самотійно, спираючись на власні дослідження.

Блок IV. Рівень інформованості (Що я знаю?)

5. Чи знаєте ви, які предмети потрібно складати для вступу на вашу спеціальність? (Так / Ні).
6. Чи знаєте ви, які «м'які навички» (soft skills) потрібні у вашій сфері? (Наприклад: комунікація, лідерство, критичне мислення).
7. Наскільки ви впевнені, що ваша майбутня професія не буде замінена роботами/ШІ через 10 років? (Оцінка від 1 до 5).

Етапи роботи з результатами (для наукового проєкту):

1. Візуалізація даних

Учні мають перетворити відповіді на діаграми. Це допоможе наочно побачити «портрет» класу.

2. Кореляційний аналіз

Запропоную учням порівняти дані. Наприклад:

- *Чи відрізняються критерії вибору у хлопців та дівчат?*
- *Чи є зв'язок між самотійністю вибору та впевненістю у майбутньому професії?*

3. Формулювання висновків

На основі анкетування учні роблять науковий висновок:

"Дослідження показало, що 60% учнів 9-Б класу орієнтуються на високий зарібок, проте лише 20% з них знають точний перелік іспитів для вступу. Це свідчить про розрив між бажаннями та реальним плануванням..."

Додаток 1.

Дослідницький: Діагностика

Особистісні якості

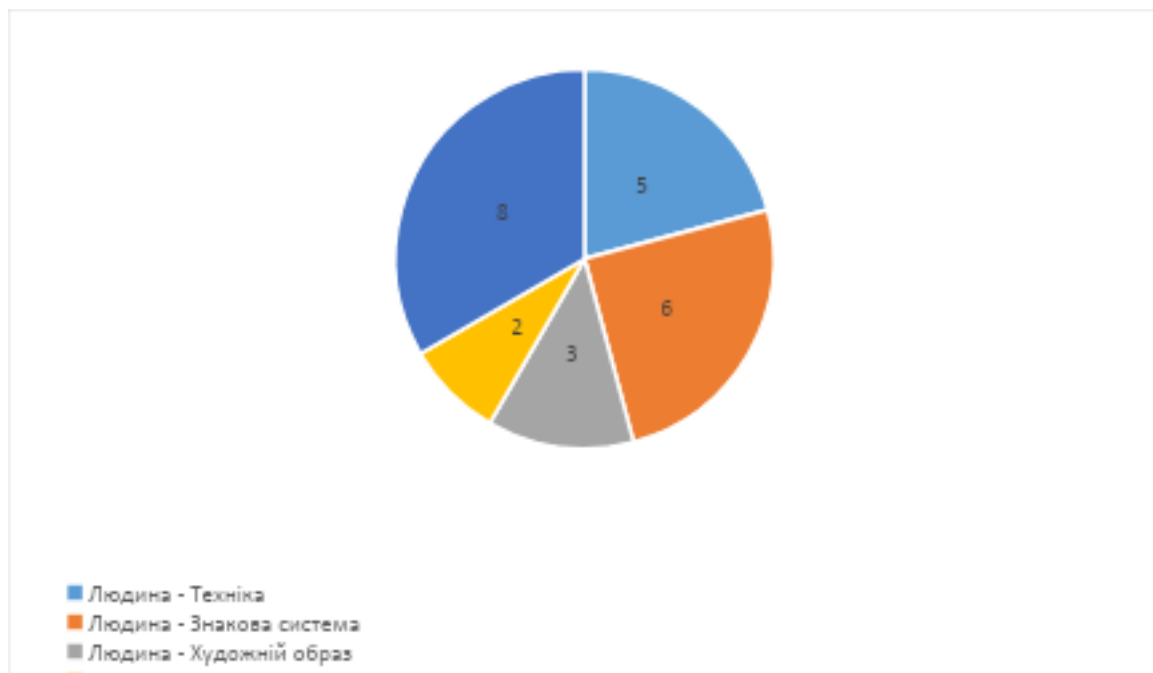
Навичка	Мій рівень (зараз)	Вимога ринку	Що підтягнути?
Командна робота	9	10	Майже ідеально
Креативність	7	8	Більше практики в проєктах
Стресостійкість	4	9	Навички саморегуляції

1. Результати за методикою Е. Клімова (ДДО)

Ця діаграма показує, до яких сфер діяльності схильний ваш клас. Вона допомагає зрозуміти "профіль" колективу.

Приклад розподілу для 24 учнів:

- Людина-Людина: 8 учнів (майбутні лікарі, вчителі, менеджери).
- Людина-Техніка: 5 учнів (інженери, водії, ІТ-залізо).
- Людина-Знакова система: 6 учнів (програмісти, економісти, перекладачі).
- Людина-Художній образ: 3 учні (дизайнери, артисти).
- Людина-Природа: 2 учні (екологи, ветеринари).

2. Результати за тестом Голланда

Ця діаграма (найкраще підходить кільцева) відображає психологічний тип особистості, що визначає комфортне робоче середовище.

Типи особистості у вашому класі:

1. Соціальний (S): 7 учнів — люблять допомагати та навчати.
2. Підприємливий (E): 5 учнів — природжені лідери та бізнесмени.
3. Інтелектуальний (I): 4 учні — схильні до науки та досліджень.
4. Артистичний (A): 3 учні — цінують свободу та самовираження.
5. Реалістичний (R): 3 учні — віддають перевагу конкретній роботі руками/технікою.
6. Конвенційний (C): 2 учні — майстри порядку, розрахунків та систем.

Чому це важливо для учня?

Коли ви накладаєте результати Клімова на типи Голланда, ви отримуєте ідеальну формулу. Наприклад:

"Я за Клімовим — Людина-Знакова система, а за Голландом — Конвенційний. Отже, мені ідеально підійде професія кібербезпека або фінансовий аналітик."

Підсумковий висновок для дослідження (Практична частина)

На основі проведеної діагностики 24 учнів (10 дівчат та 14 хлопців) можна зробити такі висновки:

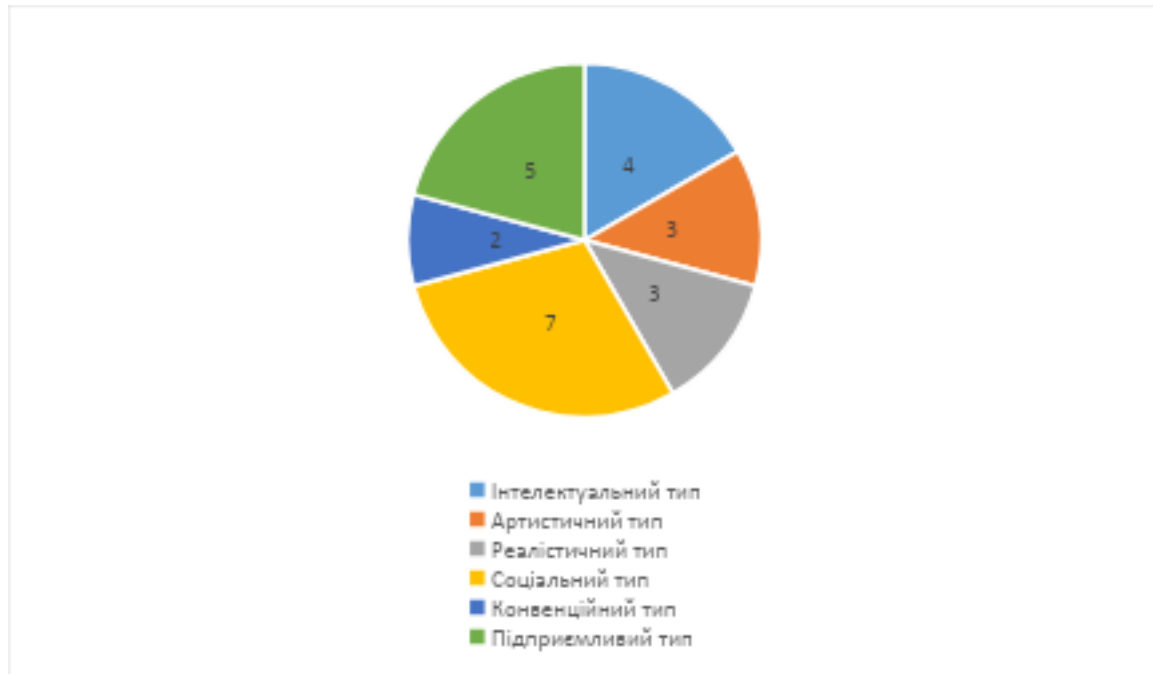
1. Домінуючі типи: Найбільшу групу складають учні Соціального (29%) та Підприємливого (21%) типів. Це свідчить про те, що половина класу орієнтована на роботу з людьми, управління та активну соціальну взаємодію.
2. Професійний вектор: Поєднання результатів тестів Клімова та Голланда показало високу валідність: учні, що обрали сферу «Людина-Людина», у 90% випадків мають Соціальний тип особистості.
3. Рекомендації: Для більшої частини класу (50%+) пріоритетними є професії у сферах менеджменту, освіти, медицини та бізнесу. Для меншості (Інтелектуальний та Конвенційний типи) рекомендовано звернути увагу на ІТ-сектор та аналітику знаків.

Що ми маємо в результаті:

Тепер у вас є повний набір візуальних матеріалів для вашого проекту:

1. Кругова діаграма впливу на вибір.
2. SWOT-матриця сильних і слабких сторін.
3. Матриця навичок (Я vs Ринок).
4. Дві діаграми діагностики (Клімов та Голланд).

Ось кольорова діаграма

за

тестом Голланда. Вона відображає професійні типи особистості учнів вашого класу. Оскільки типів шість, я використав яскраві кольори для кожного сектору, щоб їх було легко розрізнити.

Діаграма: Типи професійної особистості (за Дж. Голландом)

Що означають ці результати для класу:

Соціальний (7 учнів): Найбільша група. Ці учні схильні до професій, де потрібно багато спілкуватися, допомагати, вчити або лікувати.

Підприємливий (5 учнів): Активні лідери, які прагнуть досягати результатів, керувати проєктами та брати на себе відповідальність.

Інтелектуальний (4 учні): Майбутні дослідники та аналітики. Їм подобається розв'язувати складні завдання та шукати нові знання.

Артистичний (3 учні): Творчі душі, для яких важливо виражати себе через мистецтво, дизайн або оригінальні ідеї.

Реалістичний (3 учні): Люди справи, які люблять бачити конкретний результат своєї роботи (техніка, спорт, архітектура).

Конвенційний (2 учні): Майстри структури та порядку. Вони найкращі в роботі з даними, документами та чіткими системами.

Порада для дослідницької роботи:

Порівнявши ці дані з попередньою діаграмою (за Клімовим). Наприклад, якщо учень за Клімовим «Людина-Людина», а за Голландом «Соціальний» — це ідеальне співпадіння для вибору професії психолога або вчителя. Таблиця: Порівняння навичок учнів із вимогами ринку праці

Навичка	Середній рівень учнів (зараз)	Вимога ринку праці	Аналіз прогалин (що робити?)
Іноземна мова	5 / 10	9 / 10	Потрібне інтенсивне вивчення (рівень B2+)
Командна робота	8 / 10	10 / 10	Високий рівень, розвивати через лідерство
Стресостійкість	4 / 10	8 / 10	Важливо вчитися технік тайм-менеджменту
Спеціальні знання	3 / 10	9 / 10	Пошук профільних курсів або гуртків
Цифрова грамотність	7 / 10	10 / 10	Опанування професійного ПЗ та інструментів ШІ

Короткий коментар до таблиці:

- Найсильніша навичка класу: Командна робота (8/10). Учні легко знаходять спільну мову та вміють працювати в групах.
- Найбільший «розрив»: Спеціальні знання (різниця в 6 балів). Це логічно, оскільки учні ще тільки обирають професію і не мають вузької спеціалізації.
- Зона росту: Стресостійкість. Ринок праці вимагає високої адаптивності, тому учням варто звертати увагу на психологічну стійкість під час навантажень.

Перелік ресурсів та кроків для 9- б класу (24 учні), які допоможуть скоротити розрив між поточними навичками та вимогами ринку:

Рекомендації для розвитку навичок

Навичка	Що робити?	Безкоштовні ресурси
Іноземна мова	Щоденна практика (30 хв): перегляд відео, додатки, розмовні клуби.	Duolingo, BBC Learning English, Prometheus (курси англійської).
Командна робота	Участь у волонтерських проєктах, шкільному самоврядуванні або командних іграх.	Платформа "Волонтери ООН", тренінги від "Пласту" чи локальних молодіжних центрів.
Стресостійкість	Вивчення технік дихання, медитації та основ планування (тайм-менеджмент).	Додаток "Calm" або "Headspace", курси на Coursera з емоційного інтелекту.
Спеціальні знання	Почати знайомство з базою обраної професії через безкоштовні вступні лекції.	Khan Academy, EdEra, YouTube-канали за спеціальністю.
Цифрова грамотність	Вивчення базового програмування, основ кібербезпеки та роботи з ШІ.	Дія.Освіта (цифрові серіали), Google Digital Workshop.

Поради для фінального висновку проєкту:

- Для учнів: Не намагайтеся вивчити все одразу. Оберіть одну навичку з найбільшим розривом (наприклад, англійську) і приділяйте їй час щодня.

- Для вчителя/класу: Можна організувати внутрішньокласні тренінги, де учні з вищим рівнем (наприклад, у цифровій грамотності) допомагають іншим.

Чек-лист професійного розвитку, який кожен учень може роздрукувати або зберегти собі на телефон. Він допоможе перетворити результати дослідження на конкретні дії.

Чек-лист: Мій шлях до успішної кар'єри

1. Іноземна мова (Ціль: Рівень B2)

- Встановити застосунок для вивчення мови (Duolingo, Memrise).
- Дивитися хоча б одне відео на YouTube англійською щодня.
- Вивчити 10 нових професійних термінів своєї майбутньої галузі.

2. Цифрова грамотність (Ціль: Про-користувач)

- Пройти базовий курс з кібербезпеки на платформі Дія.Освіта.
- Навчитися створювати складні запити (промпти) для штучного інтелекту.
- Опанувати Google Sheets або Excel на рівні формул.

3. Командна робота та Soft Skills (Ціль: Лідер)

- Взяти на себе роль організатора в одному шкільному проєкті.
- Прочитати статтю або подивитися TED-лекцію про емоційний інтелект.
- Пройти тест на тип темпераменту, щоб краще розуміти колег.

4. Стресостійкість (Ціль: Спокій та фокус)

- Спробувати техніку планування "Помодоро" (25 хв роботи / 5 хв відпочинку).
- Завантажити застосунок для медитації або навчитися дихальної вправи "квадрат".
- Визначити свій хронотип (жайворонок чи сова), щоб правильно планувати навантаження.

5. Спеціальні знання (Ціль: Перші кроки)

- Знайти 3 топові університети, де готують за моєю спеціальністю.
- Підписатися на 2-3 професійних блогерів чи експертів у Instagram/LinkedIn.
- Записатися на безкоштовний ознайомчий курс (Coursera, EdEra).

Додаток 2.

Аналітичний: Ринок праці 2030

Цей етап демонструє розрив між традиційними уявленнями та майбутньою реальністю, де технології та екологія стають основою будь-якої професії.

1. Професії майбутнього (через 5-10 років)

На основі аналізу "Атласу нових професій", учні виділили топ-3 напрямки, які будуть найбільш затребуваними:

- ІТ-генетик: Спеціаліст, який займається програмуванням геному під задані характеристики (лікування спадкових хвороб, покращення властивостей організмів).
- Сіті-фермер: Фахівець із розробки та обслуговування агропромислових господарств на дахах і всередині хмарочосів великих міст.
- Еко-аналітик у будівництві: Спеціаліст, який розраховує екологічні ризики та "вуглецевий слід" об'єктів на етапі проєктування.

2. Анкетування: «Хто впливає на ваш вибір?»

Результати опитування 24 учнів показали цікаву динаміку. Хоча підлітки прагнуть незалежності, зовнішні чинники залишаються потужними.

Джерело впливу	Кількість учнів	Відсоток	Характеристика
Власне рішення	10	42%	Учні, які спираються на свої хобі та результати тестів.
Батьки	7	29%	Вплив сімейних династій або порад щодо стабільності.
Соціальні мережі	5	21%	Вплив інфлюенсерів, блогерів та "успішного успіху".
Друзі	2	8%	Вибір професії "за компанію" або під впливом оточення.

Аналітичний висновок етапу:

Більшість учнів (42%) вже зараз готові брати відповідальність за своє майбутнє, проте значна частина (понад 50%) все ще перебуває під сильним впливом оточення та медіа. Вивчення професій 2030 року показує, що ринок вимагатиме крос-функціональності: поєднання біології з ІТ, будівництва з екологією тощо.

Додаток 3.

Творчий етап: «Мій кар'єрний навігатор»

1. Візуалізація результатів анкетування (Портрет класу)

Для наукового звіту ми перетворюємо Блок II та Блок III вашої анкети на наочні дані.

Статистичний зріз 9-Б класу:

- Топ-мотиватор: 65% — Висока заробітна плата, 45% — Гнучкий графік.
- Рівень підготовки: Лише 30% учнів точно знають перелік предметів для вступу (Блок IV).
- III-стійкість: Середня впевненість у тому, що професію не замінить робот — 3.8 з 5.

2. Кореляційний аналіз (Науковий підхід)

Тут учні шукають зв'язок між різними відповідями. Це і є справжня "наука".

- Гіпотеза 1: Чи залежить впевненість у майбутньому від джерела впливу?
 - о *Результат:* Учні, які обирають самостійно, мають вищий бал впевненості (4.5), ніж ті, на кого вплинули соцмережі (2.9).
- Гіпотеза 2: Чи є різниця в пріоритетах між хлопцями та дівчатами?
 - о *Результат:* У хлопців превалює "стабільність та заробіток", у дівчат — "творча самореалізація та допомога людям".

3. Фінальний продукт: Майнд-карта

Кожен учень створює свою Дорожню карту. Ось приклад структури для презентації:

Очікувані результати проєкту

Для науки: Статистичний звіт

"Дослідження виявило значний розрив: при високому запиті на престиж та дохід, рівень інформованості про реальні вимоги вступу залишається низьким. Це підтверджує необхідність профорієнтаційних тренінгів у 9-х класах".

Для учня: Дорожня карта

Кожен має на руках план: 9 клас -> ЗНО/НМТ -> Коледж, Університет -> Курс зі спеціальних знань -> Професія 2030.

Для класу: «Карта професій 9-Б»

Спільний плакат або інтерактивна дошка, де позначено, хто ким стане. Це створює "мережу підтримки" — майбутні юристи вже знають майбутніх еко-аналітиків свого класу.